

ЗНАЧЕННЯ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ЗВІТНОСТІ В ПІДПРИЄМСТВАХ АПК

THE SIGNIFICANCE AND ECONOMIC CONTENT OF REPORTING IN THE AGROINDUSTRIAL COMPLEX

У статті розглянуто значення та економічний зміст звітності підприємств агропромислового комплексу, оскільки звітність підприємства узагальнює пов'язані між собою показники діяльності, за допомогою яких визначається фінансовий стан підприємства. Звітність підприємства розглядається як метод узагальнення даних фінансового обліку й як інформаційна ланка між підприємством та суспільством. Кожне підприємство прагне підвищити прибутки та ефективність своєї діяльності, тому в умовах ринкової економіки бухгалтерська звітність господарюючих суб'єктів є основним засобом комунікації і найважливішим елементом інформаційного забезпечення фінансового аналізу.

Ключові слова: підприємство, економічний зміст, фінансова звітність, облік, ефективність, аналіз.

В статье рассмотрены значение и экономическое содержание отчетности предприятий агропромышленного комплекса, поскольку отчетность предприятия обобщает связанные между собой показатели деятельности, с помощью которых определяется финансовое состояние предприятия. Отчетность предприятия рассматривается как метод обобщения данных

финансового учета и как информационное звено между предприятием и обществом. Каждое предприятие стремится повысить доходы и эффективность своей деятельности, поэтому в условиях рыночной экономики бухгалтерская отчетность хозяйствующих субъектов является основным средством коммуникации и важнейшим элементом информационного обеспечения финансового анализа.

Ключевые слова: предприятие, экономическое содержание, финансовая отчетность, учет, эффективность, анализ.

The article considers the significance and economic content of the accounts of agroindustrial complex companies, since the company reports generalize the related indicators of activity, by which the financial condition of the enterprise is determined. Enterprise reporting is considered as a method of generalizing financial accounting data and as an information link between the enterprise and society. Each company seeks to increase its profits and the effectiveness of its activities. Therefore, in a market economy, accounting reporting of economic entities is the main means of communication and the most important element of information provision of financial analysis.

Key words: enterprise, economic content, financial reporting, accounting, efficiency, analysis.

УДК 657:336

Кравченко М.В.

к.е.н., доцент кафедри обліку, аудиту та УФЕБ
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Юрченко Т.М.

студентка
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Постановка проблеми. Звітність – це система узагальнюючих та взаємопов'язаних показників, яка подається у вигляді різного роду таблиць та текстового матеріалу, за допомогою яких визначаються фінансовий стан, результати діяльності, рух грошових коштів, економічні показники тощо.

В умовах ринкової економіки звітність господарюючих суб'єктів є основним засобом комунікації і найважливішим елементом інформаційного забезпечення фінансового аналізу.

Звітність аграрного підприємства служить джерелом інформації не тільки зовнішніх, а й внутрішніх користувачів. За даними звітності може бути зроблено детальний аналіз показників фінансового стану і платоспроможності підприємства, його майнового стану, дано оцінку ефективності використання фінансових і матеріальних ресурсів і т. д.

Звітність підприємства розглядається як метод узагальнення даних фінансового обліку й як інформаційна ланка між підприємством та суспільством.

Бухгалтерська звітність є найкращим джерелом інформації для прийняття управлінських рішень у сфері планування. За даними звітності керівник звітує перед трудовим колективом, засновником (власником), відповідними структурами управління (фінансовими органами, банками) та іншими зацікавленими організаціями.

Основою інформаційної системи діяльності будь-якого підприємства є бухгалтерський облік.

Фінансовий облік ведеться на основі розроблених спеціальних вимог та стандартів, на підставі яких повинна бути складена звітність, а також форми і показники, які складаються, групуються і розраховуються за встановленими параметрами. Тому кожне сільськогосподарське підприємство має використовувати певні правила і прийоми ведення обліку для одержання корисної та своєчасної інформації.

Методологічно і організаційно звітність є невід'ємним елементом усієї системи бухгалтерського обліку та виступає завершальним етапом облікового процесу, що зумовлює єдність показників, які в ній відображаються, з первинним та обліковими регістрами. Фінансова звітність сільськогосподарських підприємств складається з дотриманням принципів, що викладені в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Для достеменного розуміння сутності звітності та її економічного змісту з'ясування місця в інформаційній системі ринкового середовища та визначення впливу на рішення користувачів необхідні глибокі дослідження у цьому напрямі. Проблема формування показників звітності аграрних підприємств та їх аналітичної оцінки присвячено праці вітчизняних науковців, зокрема: Ф.Ф. Бутинця, С.Ф. Голова, Н.М. Ткаченко, П. Хомина, М. Чума-

ченка, Б.І. Валуєва, Я.В. Соколова, С.М. Деньги, Л.В. Наполадовської, І.Й. Яременко та ін. Численні дослідження цього питання свідчать, що сьогодні ця проблема є актуальною.

Постановка завдання. Мета дослідження полягає у розробленні та обґрунтуванні теоретичних та організаційних засад щодо значення звітності та економічного змісту формування в підприємствах АПК.

Виклад основного матеріалу дослідження. Заключним етапом обліку діяльності аграрних підприємств є складання звітності, яка необхідна зацікавленим особам для прийняття ефективних управлінських рішень.

Звітність – це система узагальнюючих та взаємопов'язаних показників, що подається у вигляді таблиць та текстового матеріалу, за допомогою яких визначаються фінансовий стан, результати діяльності, рух грошових коштів, економічні показники тощо [1].

Склад і структура звітності аграрних підприємств залежать від видів обліку та інформаційних потреб користувачів:

- Згідно з чинним законодавством і нормативно-правовою базою, звітність аграрних підприємств поділяється на статистичну, бухгалтерську та податкову (рис. 1).

- За обсягом показників звітність поділяють на повну та коротку. Коротка звітність подається зі скороченим числом показників за звітний місяць або квартал. Повна звітність подається за всіма показниками, затвердженими в установленому порядку, включаючи й ті, за якими спочатку були подані короткі звіти.

- За періодом складання розрізняють періодичну або річну звітність. Періодична звітність – це місячна і квартальна звітність. У ній відображають фінансовий стан і результати діяльності підприємства наростаючим підсумком із початку року за відповідний місяць чи квартал. Річна звітність містить показники діяльності підприємства за звітний (календарний) рік.

- За ступенем узагальнення даних звітність аграріїв є первинною або зведеною. Під первинною звітністю розуміють звітність окремих підприємств.

Зведеною звітністю одержують шляхом сумування даних первинної звітності.

- За терміном подання розрізняють термінову та звичайну звітність. Термінова звітність подається протягом чотирьох днів після закінчення звітного періоду. Звичайна звітність подається у термін, установлений органом управління, до сфери управління якого належить підприємство.

- За місцем використання існує зовнішня та внутрішня (управлінська) звітність аграрних підприємств. Зовнішня фінансова звітність використовується як на підприємстві, так і за його межами. До неї належать статистична, податкова та бухгалтерська звітність. Внутрішня (управлінська) звітність використовується лише на підприємстві для прийняття управлінських рішень [2].

Метою складання звітності підприємства є надання повної та необхідної інформації для прийняття управлінських рішень.

Бухгалтерську звітність складають на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб в інформації різних користувачів. Ця звітність включає фінансову та внутрішньогосподарську (управлінську) звітність.

Загальні вимоги щодо складання та подання фінансової звітності здійснюється згідно з НП(С) БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Метою складання фінансової звітності аграрних підприємств є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про результати діяльності, фінансовий стан та рух коштів підприємства.

Користувачі фінансової звітності (далі – користувачі) – юридичні або фізичні особи, яким потрібна інформація про діяльність підприємства для прийняття рішень. Усіх користувачів умовно можна розділити на внутрішніх і зовнішніх.

До внутрішніх користувачів належать: керівництво підприємства; працівники підприємства; управлінський персонал; профспілкові органи.

До зовнішніх користувачів належать: покупці та клієнти; податкові органи; інвестори; акціонери; кредитори та постачальники; органи державної статистики; інші державні установи.

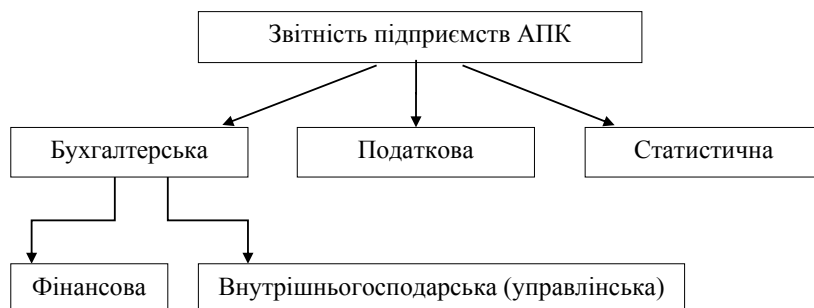

Рис. 1. Класифікація звітності підприємств АПК згідно з чинним законодавством і нормативно-правовою базою

До фінансової звітності аграрних підприємств входять: Звіт про рух грошових коштів, Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про власний капітал, Примітки до фінансових звітів.

Баланс – звіт про фінансовий стан підприємства. У ньому відображають зобов'язання, активи та власний капітал на певну дату. Термін «баланс» означає рівність двох частин. З економічного погляду баланс характеризується як система пов'язаних показників, які характеризують, з одного боку, активи, а саме те, чим володіє і розпоряджається підприємство (ресурси), а з іншого – джерела майна (пасиви), до яких належать власний капітал і зобов'язання.

Форма і зміст Балансу та загальні вимоги до розкриття його статей визначаються НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Метою складання балансу є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства на звітну дату.

У Балансі відображаються зобов'язання, активи та власний капітал підприємства в тисячах гривень без десяткових знаків.

Звіт про фінансові результати – звіт про доходи, витрати і фінансові результати діяльності підприємства.

Форма, зміст та загальні вимоги до розкриття статей Звіту про фінансові результати визначаються НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

У звіті про фінансові результати розкривається інформація про доходи, витрати, прибутки і збитки, інший сукупний дохід та сукупний дохід підприємства за звітний період.

Метою складання Звіту про фінансові результати є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про доходи, витрати, збитки та прибутки від діяльності підприємства за звітний період.

Форми фінансової звітності аграрних підприємств та їх призначення розглянемо детальніше в табл. 1.

Звітним періодом для складання річної фінансової звітності в аграрних підприємствах є календарний рік. Баланс підприємства складається на кінець останнього дня звітного періоду.

Проміжна (місячна, квартальна) звітність охоплює певний період і складається наростаючим підсумком із початку звітного року [4].

Фінансова звітність аграрного підприємства формується з дотриманням таких принципів:

1) безперервності діяльності, що передбачає оцінку активів і зобов'язань підприємства виходячи з припущення, що його діяльність триватиме далі;

2) автономності підприємства, за яким кожне підприємство розглядається як юридична особа, яка відокремлена від власників. Тому особисте майно і зобов'язання власників не повинні відображатися у фінансовій звітності підприємства;

3) періодичності, що допускає розподіл діяльності підприємства на певні періоди часу для складання фінансової звітності;

4) послідовності. Тобто тут передбачається постійне (із року в рік) застосування підприємством вибраної облікової політики. Її зміна повинна бути обґрунтована і розкрита у фінансовій звітності;

5) історичної (фактичної) собівартості, яка визначає пріоритет оцінки активів виходячи з витрат на їх придбання та виробництво;

6) нарахування та відповідності доходів і витрат, за яким для визначення фінансового результату звітного періоду слід зіставити доходи звітного періоду з витратами, які були здійснені для отримання цих доходів. При цьому витрати і доходи відображаються в обліку і звітності в момент їх виникнення незалежно від часу надходження і сплати коштів;

7) єдиного грошового вимірника, що передбачає узагальнення та вимірювання всіх операцій підприємства у його фінансовій звітності в єдиній грошовій одиниці;

8) обачності, тому методи оцінки, які застосовуються в бухгалтерському обліку, повинні запобігати заниженню оцінки зобов'язань та витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємства;

9) повного висвітлення, згідно з яким фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки операцій та подій, що може вплинути на рішення, які приймаються на її основі;

Таблиця 1

Форми фінансової звітності аграрних підприємств та їх призначення

Назва	Призначення
Баланс	Відображення звітності про фінансовий стан підприємства
Звіт про фінансові результати	Відображення про сукупний дохід, витрати та фінансовий результат діяльності підприємства
Звіт про рух грошових коштів	Відображення надходження і видатків грошових коштів у результаті діяльності підприємства
Звіт про власний капітал	Відображення змін у складі власного капіталу підприємства
Примітки до річної фінансової звітності	Відображення сукупності показників і пояснень, що забезпечує деталізацію і обґрунтованість статей фінансових звітів

10) превалювання змісту над формою, за яким операції повинні обліковуватися відповідно до їхньої сутності, а не лише виходячи з юридичної форми.

Дотримання вказаних принципів у процесі організації бухгалтерського обліку та звітності у сільськогосподарських підприємствах сприятиме підвищенню якості облікової інформації, яка надаватиметься користувачам для прийняття управлінських рішень [3].

Кожний фінансовий звіт повинен містити дату, станом на яку наведені його показники, або період, який він охоплює. Якщо період, за який складено фінансовий звіт, відрізняється від звітного періоду, передбаченого НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», то причини і наслідки цього повинні бути розкриті у примітках до фінансової звітності.

Під внутрішньою бухгалтерською звітністю аграрних підприємств необхідно розуміти таку звітність, яка складається бухгалтером-аналітиком і подається як керівникам підприємств, так і менеджерам усіх рівнів управління. Управлінська звітність є гнучкою системою форм інформації, яка складається за центрами витрат і центрами відповідальності. Вона має відображати специфіку, особливості та умови організації аграрного виробництва та потреб управлінського персоналу.

Управлінською звітністю аграрних господарств є комплекс взаємозв'язаних даних і розрахункових показників, які відображають функціонування підприємства як суб'єкта господарської діяльності, що згруповані у цілому по підприємству й у розрізі структурних підрозділів.

Метою внутрішньогосподарської звітності аграріїв є отримання інформації про фінансовий стан підприємства для аналізу та прийняття управлінських рішень.

Суб'єкти господарювання, що є платниками податків, складають податкову звітність. Вона надає інформацію органам державної податкової адміністрації і характеризує стан розрахунків із державою за податками.

Податкова звітність подається у формі податкових декларацій та розрахунків. Вони подаються платником податків контролюючому органу в строки, встановлені законом, на підставі якого здійснюються нарахування і сплата податкового зобов'язання, чи документ, що свідчить про суми доходу, нарахованого (виплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, суми утриманого та сплаченого податку.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, дослідивши значення, економічний зміст, складання та надання звітності в підприємствах АПК, можна зробити такі висновки:

- для організації належного та вчасного складання і надання звітності в аграрних підприємствах до зовнішніх органів і установ бухгалтер повинен передусім визначити перелік звітів, які необхідно надавати, та терміни їх надання;
- для організації чіткого процесу складання звітності слід довести до відома кожного з працівників його повноваження, обумовивши терміни та порядок складання, затвердження звітів і їх надання відповідним користувачам;
- графік передачі даних, необхідних для формування звітних показників, слід розробити для дотримання термінів надання звітності та правильного визначення її показників;
- відсутність належної організації і пунктуальності під час подання звітності може призвести до негативних фінансових наслідків;
- відповідно до законодавства, підготовлені форми звітності повинні підписувати керівник і головний бухгалтер.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Авдюшко В.С., Мухін К.П. Заборгованість сільськогосподарських підприємств: причини виникнення та шляхи вирішення проблеми. Економіка, фінанси, право. 2015. № 2. С. 18–19.
2. Матицина Н.І. Основні засади регулювання розрахункових відносин через управління дебіторською заборгованістю. Бухгалтерський облік і аудит. 2016. № 12. С. 38–42.
3. Сопко В.В. Бухгалтерський облік: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2004. 578 с.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджене Наказом МФУ від 8 жовтня 1999 р. № 237 (зі змінами і доповненнями). URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

REFERENCES:

1. Avdiushko V.S., Mukhin K.P. (2015) Zaborhovanist silskohospodarskykh pidpriemstv: prychnyny vynyknennia ta shliakhy vyrishennia problemy [Debt of agricultural enterprises: causes and ways to solve the problem]. Ekonomika, finansy, pravo, no 2, pp. 18–19 (in Ukrainian).
2. Matytsyna N.I. (2016) Osnovni zasady rehuliuвання rozrakhunkovykh vidnosyn cherez upravlinnia debitorskoiu zaborhovanistiu [Basic principles of regulation of settlement relations through management of accounts receivable] Bukhhalterskyi oblik i audyt, no 12, pp. 38–42 (in Ukrainian).
3. Sopko V.V. (2004) Bukhhalterskyi oblik [Accounting]. Kyiv: KNEU, pp. 578 (in Ukrainian).
4. Polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 10 "Debitorska zaborhovanist" [Regulation (standard) of accounting 10 "Accounts Receivable"]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

Kravchenko M.V.

Candidate of Economic Sciences,
Senior Lecturer at Department of Accounting, Audit and MFES,
Dnipro State Agrarian and Economic University

Urchenko T.M.

Student
Dnipro State Agrarian and Economic University

THE SIGNIFICANCE AND ECONOMIC CONTENT OF REPORTING IN THE AGROINDUSTRIAL COMPLEX

The final stage in accounting for the activities of agrarian enterprises is the compilation of the reporting, which is necessary for interested parties to make effective management decisions.

Reporting is a system of generalizing and interconnected indicators, presented in the form of tables and text material, by which the financial status, performance, cash flow, economic performance, etc. are determined.

The composition and structure of the reporting of agrarian enterprises depend on the types of accounting and information needs of users.

Financial accounting is based on the special requirements and standards, on the basis of which should be composed statements and forms and figures that are added, are grouped, and are calculated on the basis of set parameters. Therefore, every farm has to use certain rules and methods of accounting to provide useful and timely information.

For the proper and timely preparation and reporting in agricultural enterprises to external bodies and agencies, the accountant must first determine the list of reports to be submitted, and deadlines for their submission. The overall organization of drawing up and reporting is the definition of the list, development of reporting forms to be submitted to a specific user, powers and organization of work of performers, establishing a continuous process of quality accounting. Defining a list of reporting forms furnished to external users of the enterprise, the accountant should choose executors – persons who are responsible for the preparation and filing of each form of reporting.